

Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg 2023-2028

Adroddiad Ymgynghori

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg
This document is also available in English

Cyflwyniad

Datblygwyd Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg a'r cynllun gweithredu cysylltiedig yn unol â Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015, Safon 145.

Mae'r Safon yn gosod dyletswydd ar y Cyngor i gynhyrchu, a chyhoeddi ar eich gwefan, strategaeth 5-mllynedd sy'n nodi sut rydych yn bwriadu hyrwyddo'r Gymraeg a hwyluso defnydd o'r Gymraeg yn ehangach yn eich ardal, ynghyd â tharged ar gyfer cynyddu neu gynnal nifer y siaradwyr Cymraeg yn yr ardal.

Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus ar Strategaeth ddrafft y Cyngor ar gyfer Hyrwyddo'r Gymraeg a'r cynllun gweithredu cysylltiedig am gyfnod o 4 wythnos, o 17 Ebrill tan 15 Mai 2023.

Cafwyd cyfanswm o 133 o ymatebion, gan gynnwys ymatebion o dri sefydliad, trwy'r arolwg ar-lein a'r blychau arolwg. Cynhaliwyd nifer cyfyngedig o ymgynghoriadau wyneb yn wyneb yn ogystal, ym Mhort Talbot, Castell-nedd, Pontardawe, Creunant a Pharc Margam.

Lle defnyddiwyd dyfyniadau gan ymatebwyr, sylwer bod y rhain wedi'u dyfynnu'n uniongyrchol o'r ymatebion i'r ymgynghoriad.

1. Ymgynghori

Er mwyn helpu i sicrhau bod yr ymgynghoriad ar gael mor helaeth â phosib, roedd nifer o ffyrdd y gallai pobl eu defnyddio i gyflwyno barn. Ceir rhagor o fanylion yn y Cynllun Ymgynghori ac Ymgysylltu (Atodiad 1).

Roedd y rhain yn cynnwys:

- arolwg/holiadur ar-lein trwy wefan y Cyngor
- pecynnau ymgynghori mewn llyfrgelloedd lleol a chymunedol a chanolfannau dinesig
- hyrwyddo trwy e-bost i ystod o randdeiliaid
- hyrwyddo trwy negeseuon cyfrifon cyfryngau cymdeithasol corfforaethol y Cyngor
- digwyddiadau ymwybyddiaeth/ymgynghori a gynhaliwyd ym Mhort Talbot, Castell-nedd, Pontardawe, Creunant a Pharc Margam – Sicrhawyd bod yr holiadur manwl ar gael yn y digwyddiadau ymgynghori a gynhaliwyd mewn amrywiol leoliadau ym Mhort

Talbot, Castell-nedd a Phontardawe; cwblhawyd rhai holiaduron ar y pryd, tra cymerwyd eraill i ffwrdd i'w dychwelyd i lyfrgelloedd lleol neu ganolfannau dinesig. Roedd y digwyddiadau hyn hefyd yn gyfle i bobl wneud sylwadau cyffredinol ar y Gymraeg, yn ogystal â chynyddu ymwybyddiaeth o'r arolwg ar-lein.

Mae adroddiad ymgynghori sy'n amlinellu canfyddiadau'r ymgynghoriad ynghlwm yn Atodiad 2.

2. Ymatebion i'r Ymgynghoriad Cyhoeddus - Crynodeb

Cafwyd cyfanswm o ymatebion fel a ganlyn i'r amrywiol weithgareddau ymgynghori:

- Cyfanswm o 133 o ymatebion i'r ddwy fersiwn o'r holiadur (11 yn Gymraeg)
- Roedd y cyfraddau ymateb ar gyfer yr holl gwestiynau yn amrywio o 132 o ymatebion i 104 o ymatebion, h.y. er i ni gael 123 o ymatebion i'r arolwg, nid atebodd pob ymatebydd bob cwestiwn.
- Daeth y rhan fwyaf o'r ymatebion i'r holiadur llawn (lle nodwyd hynny) o Gastell-nedd a'r ardal o amgylch. Derbyniwyd nifer bach o ymatebion o Bontardawe a'r ardal o amgylch.
- Cafwyd tri ymateb gan grwpiau/sefydliadau, oedd yn cynnwys ein partneriaid allweddol, CGGCNPT a Menter Iaith Castell-nedd Port Talbot.
- Cafwyd e-bost cefnogol gan Gyngor Cymuned Blaenhonddan yn ogystal.
- Llythyr gan Sioned Williams AS

Rhodddwyd sylw i'r holl safbwyntiau a sylwadau a fynegwyd yn ystod yr ymgynghoriad cyn llunio fersiwn derfynol y Strategaeth a'r Cynllun Gweithredu.

Cyfeiriwyd sylwadau penodol i addysg a ddaeth i law ymlaen at y swyddogion perthnasol, i'w nodi a'u hystyried. Roedd rhai o'r sylwadau yn cyfeirio'n benodol at addysg a/neu gamau gweithredu oedd yn rhan o Gynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2022-2032 (CSGA); ac o ganlyniad fe'u trosglwyddwyd i'r swyddogion perthnasol i'w hystyried.

Y Weledigaeth

- Atebodd 132 o ymatebwyr y cwestiwn hwn. O'r rhain, roedd 71 yn cytuno/yn cytuno'n bendant â'r weledigaeth (53.8% o'r rhai a atebodd y cwestiwn, neu 53.4% o holl ymatebwyr yr arolwg).
- Roedd 42 (31.8%) yn anghytuno/yn anghytuno'n bendant â'r weledigaeth. Fodd bynnag, ar sail rhai o'r sylwadau a gafwyd, roedd ymatebwyr o'r farn mai'r weledigaeth oedd y sefyllfa bresennol, yn hytrach na'r sefyllfa arfaethedig i'r dyfodol o ran yr iaith yng Nghastell-nedd Port Talbot.
- Nid oedd 19 o'r ymatebwyr yn cytuno nac yn anghytuno

Y Targed

- Roedd 73 o'r ymatebwyr (55.3% o'r 132 o ymatebwyr a atebodd y cwestiwn) yn cytuno neu'n cytuno'n bendant â'r targed o gynyddu niferoedd y siaradwyr Cymraeg yng Nghastell-nedd Port Talbot.
- Roedd 38 o'r ymatebwyr (28.8% o'r ymatebwyr a atebodd y cwestiwn) yn anghytuno/yn anghytuno'n bendant â'r targed. Rhannwyd cymysgedd o deimladau, oedd yn amrywio o gredu 'nad oedd y targed yn ddigon uchel' i'w ddiystyru'n llwyr, gan honni 'does dim pwynt o gwbl. Gwastraff arian'.
- Nododd 18 o'r ymatebwyr 'nad oeddent yn cytuno nac yn anghytuno'.
- Ymateb 3 oedd 'Ddim yn Gwybod'

Y Themâu Strategol:

Thema Strategol 1 – cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg

Roedd mwyafrif o'r ymatebwyr, 85, (sy'n cynrychioli 64.4% o'r 132 o ymatebwyr a atebodd y cwestiwn) yn cytuno/yn cytuno'n bendant â'r thema strategol, tra bod 23 (17.4%) yn anghytuno/yn anghytuno'n bendant. Dywedodd 12 o ymatebwyr nad oeddent yn cytuno nac yn anghytuno, ac ymateb 2 oedd 'Ddim yn gwybod'.

Meysydd gwaith allweddol	Nifer yr ymatebwyr sy'n cytuno / sy'n cytuno'n bendant	% o'r rhai a atebodd y cwestiwn	% o bawb a ymatebodd i'r arolwg
Cefnogi gweithrediad CSGA 2022-2032	90	70.3	67.7
Trosglwyddiad iaith yn y cartref	80	64	60.2
Cefnogi pobl i ddysgu/siarad Cymraeg	105	83.3	79
Camau Gweithredu posibl			
Hyrwyddo grŵp Facebook 'Welsh Homework Help' i'r holl ddisgyblion o deuluoedd di-Gymraeg ym mlynnyddoedd 5 a 6 sy'n mynychu ysgolion cyfrwng Cymraeg.	93	73.2	70
Hyrwyddo grŵp Facebook 'Welsh Homework Help' i'r holl ddisgyblion o deuluoedd di-Gymraeg ym mlynnyddoedd 7 ac 8 sy'n mynychu ysgolion cyfrwng Cymraeg.	90	72	67.7
Diweddarau a hyrwyddo'r llyfryn 'Manteision Dwyieithrwydd/Benefits of Bilingualism'.	79	63.8	59.4
Hyrwyddo'r Gymraeg/addysg Gymraeg ymhlith teuluoedd di-Gymraeg i gynyddu/gefnogi ymwybyddiaeth o'r iaith.	87	70.2	65.4
Sefydlu a hyrwyddo cyrsiau Cymraeg ar gyfer rhieni sy'n anfon eu plant i ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg.	96	76.8	72.2
Datblygu cyrsiau priodol a chefnogaeth i staff addysgu ac eraill sy'n dysgu Cymraeg	91	72.8	68.4
Archwilio rhwystrau posibl sy'n atal plant o gymunedau BME a grwpiau eraill a dangynrychiolir rhag manteisio ar addysg cyfrwng Cymraeg, a chynyddu'r nifer sydd yn manteisio arni.	78	62.4	68.6
Archwilio rhwystrau posibl sy'n atal oedolion o gymunedau BME a grwpiau eraill a dangynrychiolir rhag manteisio ar gyrsiau Cymraeg i oedolion, a chynyddu'r nifer sydd yn manteisio arnynt.	79	63.2	59.4

Thema Strategol 2 – cynyddu defnydd o'r Gymraeg

Roedd mwyafrif o'r ymatebwyr (94, 73.4%) yn cytuno/yn cytuno'n bendant. Nododd 10 ymatebydd nad oeddent yn cytuno nac yn anghytuno, ac ymateb 1 oedd 'Ddim yn gwybod'.

Meysydd gwaith allweddol	Nifer yr ymatebwyr sy'n cytuno/sy'n cytuno'n bendant	% o'r rhai a atebodd y cwestiwn	% o bawb a ymatebodd i'r arolwg
Cefnogi a hyrwyddo defnydd o'r Gymraeg mewn cyd-destunau cymdeithasol	97	75.2	72.9
Ehangu defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle	89	69.5	66.9
Camau Gweithredu Posibl			
Darparu cyfleoedd i'n staff gael mynediad at gyrsiau dysgu/gwella Cymraeg ar lefelau priodol	97	76.4	72.9
Ehangu'r rhaglen hamdden sydd ar gael yn Gymraeg ar draws Castell-nedd Port Talbot.	90	70.3	67.7
Hyrwyddo'r rhaglen hamdden i staff a'r cyhoedd trwy gyhoedduswydd wedi'i dargedu a mwy cyffredinol.	84	67.2	63.2
Archwilio cyfleoedd i gynyddu gwelededd y Gymraeg ym mhob cyfleuster hamdden.	88	70.4	66.2
Hyrwyddo a gwreiddio Polisi'r Cyngor ar gyfer Defnydd Mewnol o'r Gymraeg	85	68	63.9
Archwilio sut mae gwneud mwy o ddefnydd o'r Gymraeg mewn cyd-destun cymdeithasol	90	71.4	68.3
Gweithio gyda phartneriaid i annog mwy o ddefnydd o'r iaith ym mhob clwb ieuenctid	85	68.5	63.9
Hyrwyddo hyfforddiant ymwybyddiaeth o'r Gymraeg ymhlith yr holl staff	83	70.2	62.4
Gweithio gyda phartneriaid i nodi cyfleoedd i hyrwyddo'r Gymraeg mewn amrywiaeth o gyd-destunau cymdeithasol.	88	71.5	66.2

Thema Strategol 3 – Creu Amodau Ffatriol: Seilwaith a Chyd-destun

Roedd mwyafrif o'r ymatebwyr (86, 67.7%) yn cytuno/yn cytuno'n bendant â'r thema strategol, tra bod 20 (15.7%) yn anghytuno/yn anghytuno'n bendant. Nododd 18 o ymatebwyr nad oeddent yn cytuno nac yn anghytuno, ac ymateb 3 oedd 'Ddim yn gwybod'.

Meysydd gwaith allweddol	Nifer yr ymatebwyr sy'n cytuno/sy'n cytuno'n bendant	% o'r rhai a atebodd y cwestiwn	% o bawb a ymatebodd i'r arolwg
Cynyddu gwelededd yr iaith ar draws yr ardal	93	74.4	69.9
Gwreiddio'r Gymraeg yn ein holl strategaethau a chynlluniau	86	69.4	64.6
Camau Gweithredu Posibl			
Gweithio gyda Chymdeithas y Gymuned BME i archwilio ffyrdd o gynyddu ymwybyddiaeth o iaith a diwylliant Cymru mewn cymunedau	79	64.2	59.4
Datblygu a gweithredu Strategaeth Diwylliant a Threftadaeth newydd sy'n hyrwyddo ymwybyddiaeth o'r Gymraeg, defnydd ohoni a'i gwelededd yng Nghastell-nedd Port Talbot	90	73.2	67.7
Datblygu a gweithredu ein polisi mewnol o ran sgiliau iaith ar draws ein meysydd gwasanaeth.	82	66.7	61.7
Sicrhau bod y Gymraeg yn ganolog wrth ddylunio a chymhwyso technolegau newydd.	77	63.1	57.9
Gweithio gyda'r gymuned fusnes i archwilio cyfleoedd i gynyddu gwelededd y Gymraeg.	86	69.4	64.7
Sicrhau bod iaith, treftadaeth a diwylliant Cymru yn elfen allweddol o'r Cynllun Rheoli Cyrchfan sy'n cael ei ddatblygu ar hyn o bryd.	84	67.7	63.2
Sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei chymryd i ystyriaeth wrth ddatblygu trefniadau coffáu pobl a digwyddiadau ym mholisi'r parth cyhoeddus.	81	65.9	61
Cynnwys y Gymraeg fel elfen allweddol ym mhob polisi a strategaeth i'r dyfodol.	80	66.2	60.27

Themâu cyffredin ar draws yr holl gwestiynau oedd:

- Cefnogi treftadaeth a diwylliant Cymru/hunaniaeth Gymreig
- Dymuno i'r iaith barhau
- Cymraeg yw 'iaith ein gwlad' – dylai fod yn weladwy/wedi'i normaleiddio/yn cynnwys pawb
- Gwersi am ddim/gwersi fforddiadwy/dosbarthiadau nos/ystod eang o fynediad at gyfleoedd iaith a dysgu Cymraeg
- Targed uwch
- Cefnogi 1% fel targed cyflawnadwy
- Dylen ni annog dysgwyr
- Bydd dysgu/siarad Cymraeg yn gwella rhagolygon gyrfa
- Gweithio tuag at weledigaeth Cymraeg 2050 y llywodraeth
- Dysgu Cymraeg i blant yn ifanc/mwy o ysgolion cynradd Cymraeg
- Gwastraff arian cyhoeddus/gwario gormod o arian
- Dim modd cyflawni/dim eisiau
- Dirywiad yn y Gymraeg yn yr ardal
- Diffyg hyder i siarad Cymraeg
- Gorfodi'r Gymraeg ar bobl

Effeithiau'r strategaeth ar y canlynol:

- **Cyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg**

Roedd 72.7% o'r ymatebwyr (93 allan o 128) i'r cwestiwn o'r farn y byddai'r strategaeth yn cael effaith gadarnhaol ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg. Roedd pedwar ymatebydd o'r farn y byddai'n cael effaith negyddol, tra bod 31 yn teimlo na fyddai'n cael effaith.

Dyma rai o'r sylwadau a gafwyd:

- 'Bydd yn cynyddu cyfleoedd, ond y cwestiwn yw a fydd mwy yn 'manteisio ar hyn'
- *'bydd y strategaeth yn wneud hi'n mwy derbynniol i defnyddio'r cymraeg ym mywyd bob dydd y gwaith'*
- 'Bydd cynyddu'r cyfleoedd yn aruthrol yn gweithio'n wych i bobl sy'n byw yma'
- 'Bydd pobl yn fwy hyderus wrth geisio defnyddio'r iaith'
- 'Os yw pobl eisiau defnyddio'r Gymraeg, fe allan nhw, ac mae hynny'n iawn, ond ddylai'r iaith ddim cael ei gorfodi ar y rhai sydd ddim'

- 'Mae eisoes yn cael ei gwthio'n ddigonol i wneud y rhai ohonon ni sydd ddim yn Gymry deimlo nad ydyn ni'n cael ein gwerthfawrogi a'n bod ni'n cael ein cau allan'
- 'Mae'r camau a gyflwynwyd yn symudiad cadarnhaol at annog defnydd o'r iaith a'i gwneud yn fwy derbyniol yn ein trefi a'n pentrefi.'

- **Trin y Gymraeg mewn modd nad yw'n llai ffafriol na'r Saesneg**

Roedd 62.4% o'r ymatebwyr (78 allan o 125 o ymatebwyr) o'r farn y byddai effaith gadarnhaol o ran trin y Gymraeg mewn modd 'nad yw'n llai ffafriol' na'r Saesneg, tra bod 7 ymatebydd yn teimlo i'r gwrthwyneb. Roedd 40 o ymatebwyr o'r farn na fyddai'n cael effaith.

- 'Dylai'r holl gamau gweithredu yn y strategaeth helpu i wella'r cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg'
- 'Mae'n anodd dweud na fydd yn cael ei thrin yn llai ffafriol pan fydd amser ymateb hwy nag i'r Saesneg mewn llawer o achosion, a hynny'n syml oherwydd diffyg adnoddau'
- 'Bydd ymdrech ar y cyd ynddi'i hun yn helpu i godi proffil yr iaith.'
- 'Os caiff y polisi ei weithredu'n effeithiol, gall yr effaith fod yn gadarnhaol iawn. Ond mae'n galw am ymrwymiad nifer o wahanol adrannau o fewn yr awdurdod, a dyna'r her'
- 'Mae % y siaradwyr Cymraeg yn y Fwrdeistref yn dal yn fach, a gallai'r polisi hwn roi cyrff bach neu grwpiau cymunedol o dan anfantais ddifrifol os bydd rhaid iddyn nhw gyhoeddi popeth yn ddwyieithog. Dylen ni ganolbwyntio ar sicrhau bod mwy o bobl yn siarad ac yn defnyddio'r iaith cyn gorfodi costau fydd yn niweidio'r economi leol'
- 'Dwy ddim yn credu bydd y strategaeth yn gwneud gwahaniaeth o ran sut mae'r iaith yn cael ei thrin, ac mewn gwirionedd mae perygl y gallai fod canlyniad negyddol os ceisiwn ni ddefnyddio'r ffon, yn hytrach na'r foronen'.

Sylwadau ar gynyddu'r effeithiau cadarnhaol:

- 'Y ffordd fwyaf effeithiol o gynyddu'r siaradwyr Cymraeg yw sicrhau mwy o ysgolion Cymraeg... does bosib? Ond mae cost i hynny'
- 'Hyrwyddo'r Gymraeg fel iaith treftadaeth yn unig'
- 'Mae angen annog, nid gorfodi'

- 'Mae angen mwy o ysgolion cynradd Cymraeg yn yr ardal/neu ddarpariaeth dysgu Cymraeg ddwys, fel bod plant hŷn na'r babanod yn gallu ymuno â'r ysgol'
- 'Byddai grwpiau dysgu Cymraeg a grwpiau cymdeithasol sy'n rhoi cyfle i ymarfer o gymorth i oedolion'.

Sylwadau ar leihau effeithiau negyddol:

- 'Mae arweinyddiaeth a chefnogaeth o'r brig yn bwysig i sicrhau'r newid mwyaf posibl mewn agweddau'.
- 'Does dim effeithiau negyddol i hyrwyddo a thyfu'r Gymraeg.
- '...annog nid gorfodi'
- *'Wrth i'r iaith cael ei weld a'i ddefnyddio fwy fyth gan y Cyngor fe fydd wedyn yn cael ei dderbyn fel rhan annatod o'u bywyd pob dydd'*
- 'Caniatáu i gwsmeriaid 'optio' i mewn os bydd angen – cost effeithiol'.

Effeithiau'r strategaeth ar nodweddion gwarchoddedig

Gofynnwyd i ymatebwyr nodi effaith y strategaeth arnyn nhw neu eu teulu yn sgîl nodwedd warchoddedig, ac er bod y mwyafrif o'r farn nad oedd effaith, teimlai nifer cymharol fach i'r gwrthwyneb. Gwaetha'r modd, ni roddwyd gwybodaeth bellach ynghylch natur yr effaith hon yn y rhan fwyaf o achosion.

Serch hynny, daeth ambell sylw i law y gellid eu cysylltu â'r canlynol:

Oedran:

- 'Mae oed fy mhlant yn golygu eu bod yn yr ysgol, felly gallai effeithio arnyn nhw trwy eu haddysg'
- '...efallai bod rhai yn y genhedlaeth hŷn fyddai ddim yn dymuno dysgu...'
- 'Mae'n anoddach dysgu pan fyddwch chi'n hŷn oherwydd eich bod chi'n fwy prysur ac mae ymrwymadau eraill'
- 'Bydd y strategaeth yn cael effaith gadarnhaol'

Anabledd:

- 'Mae llawer o'm teulu yn byw gydag anableddau meddyliol, ac yn cael trafferth deall neu ddysgu yn Saesneg. Bydd gorfodi mwy o Gymraeg ar ben y system addysg ofnadwy, sydd eisoes yn achosi straen, yn cael effaith negyddol arnyn nhw a phobl debyg iddyn nhw'
- 'Dyslecsia'

- ‘...byddai cynnig gwell mynediad i fedru dysgu yn bendant yn cael effaith arna i, ond petaech chi’n parhau i weithredu fel rydych chi all-lein, ond yn cofnodi hynny ar-lein – byddai hynny o gymorth i fi a’m hanabledd, oherwydd weithiau rwy’n methu mynd allan, felly byddwn i’n dal i fedru ymgysylltu ar-lein...’

3. Newidiadau a wnaed wedi’r ymgynghori

O ganlyniad i’r sylwadau a ddaeth i law, gwnaed nifer o newidiadau i’r strategaeth er mwyn rhoi eglurhad ar adrannau penodol, tra bod camau gweithredu ychwanegol wedi cael eu datblygu i adlewyrchu sylwadau/awgrymiadau a wnaed.

Mae rhai awgrymiadau/sylwadau pellach yn dal i gael eu hystyried, a bydd unrhyw gamau sy’n datblygu o ganlyniad iddynt yn cael eu cynnwys yn y cynllun gweithredu cyn gynted ag sy’n ymarferol bosibl.

Sylw	Newid
Doedd y weledigaeth ddim yn cael ei hystyried yn gymaint â’r sefyllfa gyfredol yng Nghastell-nedd Port Talbot	Cynnwys testun ychwanegol yn y weledigaeth i ddangos yn eglur mai gweledigaeth ar gyfer y dyfodol yw hi
Mae clywed yr iaith yn cael ei siarad mor allweddol â’i bod yn weladwy	Gwnaed newid i’r weledigaeth i adlewyrchu hyn
Dyw’r targed ar gyfer cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg ddim yn ddigon heriol a dylai fod yn uwch (a methiant) blaenorol; dyw’r Gymraeg yn dal ddim yn gyffredin	Testun ychwanegol i bwysleisio bod y targed a nodir yn y strategaeth yn un interim ac i gael ei adolygu yng ngoleuni casgliad dadansoddiad llawn o’r holl ddata perthnasol
Hyrwyddo’r iaith yn cael ei ystyried yn wastraff arian cyhoeddus, yn arbennig yn yr hinsawdd presennol	Testun ychwanegol i gryfhau’r safbwynt o ran yr adnoddau a nodwyd i gyflawni nodau’r strategaeth

Awgrym	Camau Gweithredu Ychwanegol
Cael hyd i gyrsiau Cymraeg fforddiadwy	Hyrwyddo a datblygu ymhellach sesiynau ‘Hyder-ish’ (gwella sgiliau iaith/hyder wrth ddefnyddio’r Gymraeg) ar draws yr ardal
Annog busnesau i hyrwyddo’r Gymraeg	Hyrwyddo gwasanaeth cyfieithu a chynngor di-dâl Busnes Cymru, Helo Blod, ymhlith ein cymuned fusnes

Gwnaed nifer o sylwadau sy'n ymwneud â meysydd gwasanaeth penodol a throsglwyddwyd y rhain, fel y'u rhestrir yn y tabl isod, i'r gwasanaeth perthnasol i'w hystyried.

Awgrym/Sylw	Anfon ymlaen at	Ymateb y Gwasanaeth
<p>'Dylid diwygio'r system addysg i sicrhau bod Cymraeg yn cael ei hastudio at ruglder ymhlith y cenedlaethau iau hefyd, gan greu cenedlaethau dwyieithog/amlieithog i'r dyfodol'.</p>	<p>Addysg</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ar lefel leol, mae Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSGA) yn cynnwys targedau ar gyfer sicrhau bod ysgolion ar y continwwm iaith. Bydd tair ysgol beilot (dwy gynradd ac un uwchradd) yn datblygu eu continwwm iaith er mwyn symud yn nes at nod uchelgeisiol lefel B2 ar Fframwaith Cyfeiriadol Cyffredin Ewrop ar gyfer Ieithoedd (CEFR), fel y nodir yng nghynnig y Bill Addysg Gymraeg, a hynny yn ystod 5 mlynedd cyntaf y CSGA. Bydd hynny wedyn yn cael ei estyn i ysgolion eraill yn ail hanner y CSGA. • Ar lefel Genedlaethol – mae'r Cwricwlwm Newydd i Gymru yn weithredol ym mhob ysgol gynradd ac yn cael ei hestyn i bob ysgol uwchradd, gyda ffocws ar Gymraeg fel iaith a diwylliant. • Bydd yr ymgynghori ar y Bil

		Addysg Gymraeg yn dod i ben ar 16 Mehefin. Bydd y bil yn cefnogi dysgwyr i symud ar hyd y continwwm iaith a gweithio tuag at lefel B2.
'Cynnwys ysgolion lleol er mwyn arddangos ffurfiau Cymraeg dealladwy i blant mewn trefi a phentrefi lleol, ac ymgysylltu â phob cenhedlaeth'	Addysg	Mae targedau yn y CSGA (gyda phwyslais ar Ddeilliant 5) yn cynnwys hyn.
'Nid plant mewn ysgolion uwchradd cyfrwng Cymraeg yw'r unig unigolion sy'n gallu dilyn cwrs TGAU a lefel A Cymraeg iaith gyntaf ac sydd am wneud hynny. Mae'r rhai sydd mewn ysgolion uwchradd cyfrwng Saesneg yn aml yn cael eu gorfodi i sefyll yr arholiad Cymraeg ail iaith oherwydd nad oes gan staff sy'n addysgu'r cwrs Cymraeg ail iaith, i bob golwg, sgiliau sy'n eu galluogi i addysgu'r maes llafur Cymraeg iaith gyntaf. Dylai'r 'e-sgol' gynnig TGAU Cymraeg iaith gyntaf yn gwrs i bob plentyn yng Nghymru sy'n cyrraedd safon benodol erbyn diwedd yr ysgol gynradd, pa ysgol bynnag maen nhw'n ei mynychu, fel bod gan bob plentyn hawl i sicrhau cymhwyster Cymraeg iaith gyntaf yn yr ysgol uwchradd. Dylai hefyd gynnig cymhwyster TGAU a lefel-A Cymraeg iaith gyntaf i bob	Addysg	<ul style="list-style-type: none"> • Mae diwygio'r cwricwlwm yn dechrau rhoi sylw i hyn. Mae'r Cwricwlwm i Gymru yn cael ei gyflwyno'n raddol i ysgolion uwchradd, gyda phwyslais ar y continwwm iaith (beth bynnag yw categori iaith yr ysgol) • Mae'r ymgynghori ar y Bil Addysg Gymraeg yn cau ar 16 Mehefin. Bydd y bil yn cefnogi dysgwyr i symud ar hyd y continwwm iaith a gweithio tuag at lefel B2.

<p>oedolyn yng Nghymru sydd eisiau hynny, fel bod y rhai sydd wedi gweithio'n galed i feistrolï'r iaith yn caffael y cymhwyster maen nhw'n ei haeddu. Yn y Deyrnas Unedig, cynigir cymwysterau IGCSE mewn iaith a llenyddiaeth Saesneg, Ffrangeg a Sbaeneg, felly pam nid Cymraeg.'</p>		
<p>'Bod yr holl ysgolion yn rhai cyfrwng Cymraeg'</p>	<p>Addysg</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Un ysgol cyfrwng Cymraeg (CC) ar agor yn Sgiwen
<p>'Mae angen ysgol gynradd Gymraeg arall arnon ni ym Mhort Talbot'</p>	<p>Addysg</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd 2 ysgol ychwanegol CC yn cael eu hadeiladu yn ystod oes y CSGA (mewn ardaloedd lle mae angen cynyddu/hyrwyddo'r iaith)
<p>'Hefyd mae angen mwy o ysgolion cyfrwng Cymraeg a gwell cyfleusterau yn y rhai sydd gennym eisoes. Byddai mwy o ysgolion cyfrwng Cymraeg ar draws y Fwrdeistref Sirol yn helpu i gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg'.</p>	<p>Addysg</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae Canolfan Drochi ar agor yng ngogledd y fwrdeistref sirol. Bydd ail ganolfan drochi yn agor yn adeilad newydd YGG Rhosafan
<p>'Os yr ydym o ddifri ynglŷn â chynyddu'r nifer o siaradwyr Cymraeg tu fewn y Sir rhaid darparu fwy o ysgolion cynradd Cymraeg eu hiaith; un ysgol gynradd gyfrwng Cymraeg mae CCNPT wedi agor ers ei sefydlu. Agorwyd mwy o ysgolion Cymraeg eu hiaith ym Mhatagonia a Sir Fynwy dros yr un cyfnod nag yn CNPT.</p>	<p>Addysg</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd YGG Rhosafan, prosiect 'blaenllaw Llywodraeth Cymru', a adeiladir o'r newydd (carbon sero net), yn cael ei hadeiladu o fewn 3 blynedd • Bydd gofal plant a chyfleusterau gofal di-fwlch ar gael yn yr holl ysgolion CC o fewn 18 mis. Mae dwy ysgol CC sydd heb ofal

		<p>plant/ofal di-fwlch wrthi'n agor y cyfleusterau hynny ar hyn o bryd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae'r ymgynghoriad ar y Bil Addysg Gymraeg yn datgan y bydd pob ysgol yn ysgolion Categori 3 (CC), oni bai bod achos cryf o blaid ysgol Cyfrwng Saesneg (CS), e.e. cyfuno ysgolion CS sydd eisoes yn bodoli. Mewn achosion o'r fath, bydd angen cynyddu faint o Gymraeg sy'n cael ei gyflwyno yn yr ysgol CS newydd. • Mae'r ymgynghoriad ar gyfer y Bill Addysg Gymraeg yn datgan y bydd rhaid i bob ysgol ddangos cynnydd ar hyd y continwrm iaith tuag at lefel B2. • Cyflwynir targedau meintiol clir i gynyddu canran y disgyblion mewn addysg CC yn y CSGA.
<p>'Rwy'n athro sy'n ddiweddar wedi cwblhau'r Cwrs Cymraeg Sabothol. Roedd yr hyfforddiant yma mor fuddiol i athrawon sy'n dysgu plant yng Nghymru.'</p>	<p>Addysg</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Roedd Deilliant 7 y CSGA yn rhoi sylw i anghenion staffio a hyfforddi. Mae cefnogaeth a chontinwrm caffael iaith ar gyfer athrawon mewn ysgolion CS yn

		<p>cael eu mapio ar hyn o bryd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Bil Addysg Gymraeg yn datgan y bydd pwynt cyswllt canolog ar gyfer datblygu hyfforddiant a iaith yn cael ei greu yng Nghymru i sicrhau cysondeb ac argaeledd hyfforddi a datblygu.
<p>'Hyd nes bod cytundeb a safoni o ran y Gymraeg, mae'r modd yr addysgir yr iaith yn ddiffygiol. Gwelir hyn yn y modd y mae'n cael ei dysgu mewn ysgolion Cymraeg iaith gyntaf ac ysgolion Saesneg iaith gyntaf. Mae ysgolion Saesneg iaith gyntaf yn defnyddio fersiwn wedi'i gorsymleiddio y gall athrawon Cymraeg iaith gyntaf fod yn sarhaus iawn yn ei chylch. Hefyd, gallwch chi gael grŵp o athrawon Cymraeg, a does dim un ohonyn nhw'n gallu cytuno ar y treigladau neu pa air ddylai gael ei ddefnyddio'.</p>	Addysg	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y Bil Addysg Gymraeg arfaethedig yn sicrhau cysondeb ar y continwmm iaith er mwyn cyflawni lefel B2 • Manylir ar ddilyniant iaith hefyd yn y Cwricwlwm i Gymru
<p>'Mae angen hyrwyddo addysg Gymraeg o'r cychwyn cyntaf. Ochr yn ochr â chynnig cefnogaeth i rieni di-Gymraeg – fel eu bod yn dod i ddeall y byddan nhw'n gallu cefnogi eu plant yn yr ysgolion Cymraeg.'</p>	Addysg	<ul style="list-style-type: none"> • Yn derbyn sylw ar draws y CSGA, gyda'r prif ffocws yn Neilliant 1. Mae gwaith gyda'r Mudiad Meithrin, Menter Iaith CNPT a phartneriaid Blynyddoedd Cynnar wedi

		<p>cychwyn, gyda ffocws ar hyrwyddo o'r cyfnod cyn geni (bydwreigiaeth) hyd at 18 oed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Llwybr a chefnogaeth clir i gael eu mapio er mwyn cynyddu hyder rhieni. • Hyrwyddo hefyd yn cael ei gynnwys yn y Bil Addysg Gymraeg.
<p>'Ddylai athrawon Saesneg eu hiaith ddim cael eu gorfodi i gyflwyno cwricwlwm mewn unrhyw iaith arall. Ddylen nhw ddim cael eu gorfodi i wastraffu eu hamser yn ceisio darbwylo plant bod Cymraeg yn ddefnyddiol pan fo cyn lleied o bobl yn credu hynny. System ddwy haen ar sail dewis rhieni – ysgolion cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg. Dylai ysgolion cyfrwng Saesneg ddysgu'r Cwricwlwm Cymreig yn unig, e.e. dathlu bod yn Gymry a Chynefin. Yn achos y rhieni hynny sy'n dewis anfon eu plentyn i ysgol Gymraeg, dylai cyrsiau fod ar gael iddyn nhw i ddysgu Cymraeg i gefnogi eu plant, ond nhw ddylai dalu'r gost, nid y trethdalwr, oni bai bod unrhyw deulu yn derbyn budd-daliadau ac yn methu talu (byddai'n gwahaniaethu yn eu herbyn ac yn</p>	<p>Addysg</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae dyletswydd ar ysgolion i gyflwyno'r Cwricwlwm i Gymru

<p>annheg atal unrhyw berson oedd wir am ddysgu Cymraeg i gefnogi eu plentyn petaen nhw'n methu fforddio gwneud hynny.'</p>		
<p>'Yr unig ffordd mewn gwirionedd o annog pobl ddi-Gymraeg i ddysgu Cymraeg yw darparu addysg feithrin gwbl ddwyieithog a hefyd (yn ddelfrydol) addysg Blynyddoedd Cynnar gwbl ddwyieithog, fel bod pob plentyn yn ddwyieithog erbyn cyrraedd 5 neu 7 oed. Cefnogi hynny â dosbarthiadau i rieni.'</p>	<p>Addysg</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae deilliant 1 y CSGA yn cefnogi'r cynnydd mewn lleoliadau blynyddoedd cynnar cyfrwng Cymraeg/dwyieithog • Mae deilliant 5 y CSGA yn cefnogi rhieni/gofalwyr ag ystod o wahanol gyfleoedd, o gyrsiau Cymraeg a diwrnodau i'r teulu i gymorth gyda gwaith cartref a dosbarthiadau cefnogi darllen
<p>'Dyw dwyieithrwydd ddim yn gweithio oherwydd bod dim ots am y Gymraeg gan athrawon mewn ysgolion cyfrwng Saesneg, a dydyn nhw ddim chwaith yn ceisio'i normaleiddio [ar sail fy mhrofiad personol]. Mae athrawon yn gwneud gormod o waith am gyflog annigonol, felly dim ond pan fydd gofal a fframwaith i weithio ohono y bydd digon o ofal am y pwnc i'w addysgu'n dringar mewn ysgolion cyfrwng Saesneg. Mae bod yn amlieithog neu'n ddwyieithog yn wych ac yn gweithio, ond o ran cymhwysu proses a strategaeth er mwyn cyflawni hynny: mae'n</p>	<p>Addysg</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r CSGA a'r Bil Addysg Gymraeg yn amlinellu'r strategaethau hyrwyddo a'r hyfforddiant a'r gefnogaeth fydd ar gael i'r staff. Bydd yr hyfforddiant yma'n cael ei strwythuro i sicrhau dilyniant a chysondeb. • Mae'r Bil Addysg Gymraeg yn datgan y bydd pwynt cyswllt canolog ar gyfer datblygu iaith a hyfforddiant yn cael ei greu yng Nghymru i sicrhau cysondeb ac

<p>wael ac nid yw'n gweithio [yn ymarferol – ar sail profiad personol]. Ffocws ar ddwy agwedd: leuenctid a Rhieni ifanc/Oedolion ifanc. Darparu lle a gallu i bobl hŷn [arbenigwyr] fod yn bresennol a'u cynnwys yn y broses diwtora, fel bod pawb yn rhan ohoni, a cheisio creu rhywbeth cylchol er mwyn datblygu traddodiad bod yr hen yn dod i addysgu'r newydd – “dosbarth celf ieithyddol” lle rydych chi'n dod i greu celf [heb ystyried y safon, dim ond y weithred o fynegi'r hunan a bod â lle i wneud hynny, gan dderbyn gwerthfawrogiad].’</p>		<p>argaeledd hyfforddiant a datblygiad.</p>
<p>‘Dylai rhieni gael dewis ym mha laith mae eu plant yn cael eu haddysgu – os ydych am i'ch plentyn gael eu haddysgu yn Gymraeg, dylai ysgol Gymraeg fod ar gael fel opsiwn. Fodd bynnag, os ydych am i'ch plentyn gael ei addysgu yn Saesneg, dylai'r dewis hwnnw fod ar gael i chi yn ogystal – Nid yw Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSGA) 2022-2032 yn caniatáu dewis. Ni ddylai'r Gymraeg fod yn bwysicach nag addysg plentyn.’</p>	<p>Addysg</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rhaid i'r CSGA ymateb i dargedau a bennwyd gan LIC er mwyn cyflawni'r targedau a nodwyd yn Cymraeg 2050.
<p>‘Cefnogaeth i rieni sy'n ddi-Gymraeg i annog y nifer sy'n astudio'r pwnc mewn ysgolion. Gwaith cartref dwyieithog. Adnoddau</p>	<p>Addysg</p>	<p>Mae hyn yn derbyn sylw yn y CSGA – Deilliannau 1 a 5</p>

dwyieithog yn cael eu rhoi gan yr ysgol i'r plentyn/rhieni i ymarfer gartre'		
<p>'Sicrhau bod athrawon Cymraeg mewn ysgolion Cyfrwng Saesneg yn alluog i wneud y gwaith, bod yr ysgolion cyfrwng Saesneg yn cadw at y maes llafur a'r polisiau er mwyn dysgu Cymraeg fel iaith 1af mewn gwirionedd [ac yn cael eu cefnogi i fedru cadw at y gyfraith – neu eu cosbi am ei thorri]. [Yn y Senedd] Datganoli pwerau'r cyfryngau i atal senoffobia Cyfryngau'r Deyrnas Unedig neu eu galw i gyfrif.'</p>	Addysg	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r CSGA a'r Bill Addysg Gymraeg yn amlinellu'r strategaethau hyrwyddo a'r hyfforddiant a'r gefnogaeth a fydd ar gael i staff. Caiff yr hyfforddiant hwn ei strwythuro i sicrhau cysondeb a chynnydd. • Mae'r Bil Addysg Gymraeg yn datgan y caiff pwynt cyswllt canolog ei greu yng Nghymru ar gyfer hyfforddiant a datblygiad iaith er mwyn sicrhau cysondeb ac argaeledd hyfforddi a datblygu.
<p>'Ar gyfer y grwp Facebook 'Homework Help' byddai'n dda hefyd i annog athrawon amrywiol i ymuno er mwyn cynnig cymorth sylweddol i rieni yn ogystal. Mae nifer o'r gweithredoedd uchod yn cael ei weithredu yn barod gan nifer o barteriaid y Cyngor sir. Mae'n bwysig nodi yn y dogfen yma beth yn union yw cyfraniad y cyngor sir tuag at y gwaith yma - mae amrywiaeth o ffyrdd gall y cyngor cefnogi'r gwaith yma yn ariannol, yn</p>	Addysg	<ul style="list-style-type: none"> • Mae deiliant 5 y CSGA yn cefnogi rhieni/gofalwyr ag ystod o wahanol gyfleoedd o gyrsiau Cymraeg a diwrnodau i'r teulu i gymorth gyda gwaith cartref a dosbarthiadau cefnogi darllen • Mae cefnogaeth bellach yn cael ei mapio ar hyn o bryd a bydd yn cael ei hestyn i'r ysgolion yn ystod y flwyddyn academaidd

ymarferol ac yn strategol.'		nesaf
<p>'Rhaid rhoi pob cymorth i ddysgwyr a rhieni plant ysgol mewn pob maes, hyn er mwyn iddynt magu hyder mewn siarad yr iaith Cymraeg ac mewn defnyddio'r iaith mewn pob agwedd o'u bywydau. Mae'n bwysig bod siaradwyr Cymraeg yn cael yr un cyfleodd i ddefnyddio'r iaith ac mae siaradwyr Saesneg'</p>	<p>Addysg</p>	<p>Dyma brif ffocws yr holl dargedau a gyflwynir yn y CSGA</p>
<p>'Dylai'r Gymraeg ddod yn gyntaf ar bob arwydd newydd yn y sir, dylai pob enw stryd newydd fod yn Gymraeg yn unig, a dylai pob ysgol newydd fod yn rhai cyfrwng Cymraeg neu ddwy ffrwd'.</p>	<p>Addysg, Peirianeg a Thrafnidiaeth</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r ymgynghoriad ar y Bil Addysg Gymraeg yn datgan y bydd pob ysgol yn rhai Categori 3 (CC) oni bai bod achos cryf o blaid ysgol cyfrwng Saesneg (CS), e.e. cyfuno ysgolion CS sydd eisoes yn bodoli. Mewn achosion o'r fath, bydd rhaid i swm y Gymraeg a gyflwynir gynyddu yn yr ysgol CS newydd. • Bydd y 2 ysgol newydd a gynlluniwyd o fewn cylch 10 mlynedd y CSGA yn rhai cyfrwng Cymraeg • Bydd YGG Rhosafan yn cael ysgol flaenllaw mewn adeilad newydd sbon (bydd adeiladau newydd yn cymryd lle ysgolion

		<p>CS presennol, yn hytrach na bod yn ysgolion newydd)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae ein dogfen Polisi Enwi a Rhifo Strydoedd yn gorfodi'r egwyddor mai rhai Cymraeg yn unig fydd pob enw stryd newydd.
<p>'O ran coffáu, mae angen dysgu gwir hanes Cymru. Ches i erioed hanes Cymru yn yr ysgol.'</p>	<p>Addysg Treftadaeth, Diwylliant, Hamdden a Thwristiaeth</p>	<p>Bydd hyn yn rhan o'r Cwricwlwm i Gymru a'r gwaith Cynefin mewn ysgolion.</p>
<p>'Sicrhau canolfannau cymdeithasol ar draws pob rhan o CNPT, sicrhau canolfannau galw heibio ar gyfer trefniadau dysgu, agor manau/siopau caeedig i greu canolfannau dysgu/manau dysgu Cymraeg, cynyddu cyllid ar gyfer addysgu oedolion [byddwn i'n wir yn gwerthfawrogi hynny], mwy o gefnogaeth i leoliadau cerddoriaeth/artistiaid/beirdd cyfrwng Cymraeg, cynnig am yr Eisteddfod [yn y dyfodol efallai?], creu teithiau Cymraeg i CNPT [twristiaeth/hanes ac addysg]. Cynnal gwyliau a digwyddiadau dwyieithog i helpu i normaleiddio defnydd a gallu/manau i ddefnyddio Cymraeg. Creu arwyddion gydag ymadroddion Cymraeg</p>	<p>Addysg Treftadaeth, Diwylliant, Hamdden a Thwristiaeth Eiddo ac Adfywio</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae agweddau addysgol yn derbyn sylw yn Neilliannau 5 a 7 o'r CSGA. • Mae cefnogaeth bellach yn cael ei mapio ar hyn o bryd a bydd yn cael ei chyflwyno yn y flwyddyn academaidd nesaf. • Caiff yr holl arwyddion traffig eu dylunio gan gydymffurfio â Llawlyfr a Chyfarwyddiadau Cyffredinol Arwyddion Traffig 2016 ynghyd â Chanllawiau Llywodraeth Cymru ar gyfer Arwyddion Traffig a Marciau Ffyrdd 2018, gyda'r Gymraeg

<p>defnyddiol, ochr yn ochr â iaith arwyddion [ffyrdd o gynnwys eraill yn fwy, a normaleiddio a helpu gwell cyfathrebu gan bawb]. Rhai syniadau byddwn i wrth fy modd yn eich gweld yn eu rhoi ar waith’</p>		<p>uwchben y Saesneg. Defnyddir yr un egwyddorion wrth amnewid arwyddion traffig sydd eisoes yn bodoli, ac eto rhoddir y Gymraeg uwchben y Saesneg.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae’r holl eiddo gwag sydd ym meddiant y Cyngor ar gael i’w gosod, a byddai unrhyw gynnig a ariannir i ddefnyddio safle ar gyfer canolfannau dysgu Cymraeg yn cael ei ystyried.
<p>‘Serch hynny, byddwn i’n cynghori’r posibilrwydd o ystyried defnyddio system gwahanol liwiau ar gyfer gwahanol lefelau o siaradwyr mewn digwyddiadau, lle mae croeso i bob lefel o siaradwr [a rhai sy’n methu siarad yr iaith], ond bob pob digwyddiad yn gallu darparu ar gyfer pob lefel wahanol o Gymraeg. Byddwn i’n croesawu’n fawr ddigwyddiadau a gwyliau a luniwyd i sicrhau bod dysgwyr/pobl ddi-Gymraeg yn dod yn fwy rhugl ac yn datblygu mwy o gysylltiad â’r Gymraeg – gyda sefydliadau/phobl yno sy’n abl i helpu. Unrhyw beth i leihau’r cysyniad yma o ffactor bygythiol [wrth ddysgu unrhyw iaith]. Ond byddai cynnig teithiau cyfrwng Cymraeg [oes</p>	<p>Treftadaeth, diwylliant, hamdden a thwristiaeth</p>	<p>Bydd Strategaeth Diwylliant y Cyngor yn dathlu, yn hyrwyddo ac yn datblygu ymhellach yr hyn sydd gan y sir i’w gynnig o ran diwylliant, treftadaeth a hamdden, ochr yn ochr â chydabod rôl yr iaith Gymraeg yn hynny. Un o themâu allweddol y strategaeth yw “Calon Gymreig”, ac mae camau gweithredu fydd yn darparu enghreifftiau o’r thema hefyd yn cael eu cynnwys.</p>

<p>gennym ni fwrdd twristiaeth bellach, neu ydy Abertawe'n dal i wneud hynny i ni?], yn ogystal â chreu cynnwys ar-lein yn y ddwy iaith – yn helpu i arddangos y gweithgareddau hamdden sydd gennym ni yn CNPT, yn ogystal â'n hiaith a'n diwylliant hudol [a allai ddarbwylo eraill i ddod i ymweld â ni!]</p>		
<p>'Pwysig ystyried sut mae rhoi'r un perthnasedd i iaith, treftadaeth a diwylliant y Gymraeg ag i'r Saesneg, a sut mae ymgysylltu â chymunedau i gyflawni hynny'</p>	<p>Treftadaeth, Diwylliant, Hamdden a Thwristiaeth</p>	
<p>'Rwy'n credu bod llawer o lanciau'n gwrthsefyll defnyddio a dysgu Cymraeg ar y gorau, os nad ydynt nhw'n ei siarad gartref neu mewn ysgol Gymraeg. Byddai clwb ieuenctid Cymraeg yn golygu nad oedd fy mhlant i'n awyddus i fynd iddo.'</p>	<p>Y Gwasanaeth Ieuenctid</p>	<p>Disgwyl ymateb</p>
<p>'Er mwyn normaleiddio'r Gymraeg ac i'r strategaeth fod yn llwyddianus, mae angen sicrhau bod y Gymraeg yn weladwy, er enghraifft, enwau Cymraeg yn unig ar ystadau o dai newydd. Hefyd, dylai fod popeth sydd yn cael eu rheoli gan y Cyngor fod yn ddwy-ieithog. Sylwais yn ddiweddar bod arwyddion Castell-nedd yn uniaith</p>	<p>Cynllunio Eiddo ac Adfywio</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Caiff yr holl arwyddion traffig eu dylunio gan gydymffurfio â Llawlyfr a Chyfarwyddiadau Cyffredinol Arwyddion Traffig 2016 ynghyd â Chanllawiau Llywodraeth Cymru ar gyfer Arwyddion Traffig a Marciau Ffyrdd 2018, gyda'r Gymraeg

Saesneg, a dydy hyn ddim digon da.'		<p>uwchben y Saesneg. Defnyddir yr un egwyddorion wrth amnewid arwyddion traffig sydd eisoes yn bodoli, ac eto rhoddir y Gymraeg uwchben y Saesneg.</p> <ul style="list-style-type: none">• Mae ein dogfen Polisi Enwi a Rhifo Strydoedd yn gorfodi'r egwyddor mai Cymraeg yn unig fydd pob enw stryd newydd.
-------------------------------------	--	---

Cynllun Ymgynghori ac Ymgysylltu

Mae'r cynllun isod yn rhestru ystod o weithgareddau ymgysylltu y buon ni'n ymgymryd â nhw yn ystod y cyfnod ymgynghori o 17 Ebrill tan 15 Mai 2023. Mae'r cynllun yn dangos ein bod wedi targedu croestoriad o'r gymuned, gan gynnwys: y cyhoedd, pobl â nodweddion gwarchoddedig, teuluoedd, plant a phobl ifanc a phartneriaid.

Beth	Ble
<p>Pecynnau ymgynghori, yn cynnwys y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Copi cyfeiriadol o ddrafft Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg, gan gynnwys camau gweithredu posibl (Cymraeg a Saesneg) • Holiaduron (Cymraeg a Saesneg), yn cyfateb i'r holiadur ar-lein • Blwch postio ar gyfer holiaduron gorffenedig 	Roedd pecynnau ymgynghori ar gael ym mhob llyfrgelloedd cyngor a cymunedol, ac yng nghanolfannau dinesig Castell-nedd a Phort Talbot
Cyfrifon cyfryngau cymdeithasol corfforaethol (e.e. Facebook/Twitter)	Cafodd postïadau cyfryngau cymdeithasol eu defnyddio i gyfathrebu ar hyd y cyfnod ymgynghori ar Facebook a Twitter
Gwefan y Cyngor	Cyhoeddwyd yr holiadur ar-lein a'r deunyddiau cefnogi trwy ddolen o dudalen y Cyngor ar y we ar gyfer Safonau'r Gymraeg a'r dudalen 'Lleisio barn' ar y we
Datganiad i'r Wasg	Trwy wefan y Cyngor a'i gysylltiadau cyfryngau
Cyfathrebu mewnol y Cyngor	Cafodd yr ymgynghoriad ei hyrwyddo trwy sianeli cyfathrebu mewnol arferol y Cyngor; gan gynnwys 'In the Loop', Sway, sianeli Yammer, er mwyn annog staff i roi eu barn
E-bost gyda dolen i'r We	Anfonwyd e-bost yn hyrwyddo'r ymgynghoriad at randdeiliaid mewnol ac allanol; er enghraifft cynghorau tref a chymuned, CGGCNPT, ysgolion
Digwyddiadau ymwybyddiaeth/ymgynghori	Cynhaliwyd gweithgareddau ymgysylltu mewn amrywiol leoliadau ar draws yr ysgol yn ystod y cyfnod o bedair wythnos.

Ymgynghoriad Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg

Cwblhawyd yr holiadur hwn gan 133 o bobl. Mae'r adroddiad wedi'i hidlo i ddangos ymatebion 'Pob Ymatebwr'. Mae cyfanswm o 133 o achosion yn y categori hwn.

Ydych chi'n cytuno â'r weledigaeth:

Cytuno'n gryf (37) 28.0%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (19) 14.4%
Cytuno (34) 25.8%	Anghytuno'n gryf (12) 9.1%
Anghytuno (30) 22.7%	Ddim yn gwybod (-)

Ydych chi'n cytuno â'r targed?

Cytuno (38) 28.8%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (18) 13.6%
Cytuno'n gryf (35) 26.5%	Anghytuno'n gryf (15) 11.4%
Anghytuno (23) 17.4%	Ddim yn gwybod (3) 2.3%

Ydych chi'n cytuno â'r themâu strategol canlynol
Cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg

Cytuno'n gryf (62) 47.0%	Anghytuno (12) 9.1%
Cytuno (33) 25.0%	Anghytuno'n gryf (11) 8.3%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (12) 9.1%	Ddim yn gwybod (2) 1.5%

Cynyddu defnydd o'r Gymraeg

Cytuno'n gryf (63) 49.2%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (10) 7.8%
Cytuno (31) 24.2%	Anghytuno'n gryf (10) 7.8%
Anghytuno (13) 10.2%	Ddim yn gwybod (1) 0.8%

Creu amodau ffafriol – seilwaith a chynnwys

Cytuno'n gryf (49) 38.6%	Anghytuno'n gryf (12) 9.4%
Cytuno (37) 29.1%	Anghytuno (8) 6.3%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (18) 14.2%	Ddim yn gwybod (3) 2.4%

A ydych yn cytuno y bydd y meysydd gwaith/camau gweithredu posibl a restrir isod yn ein helpu i gyflawni pob thema a gweledigaeth strategol?

Thema Strategol 1: Cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg

Gweledigaeth: Bod mwy o bobl yn siarad Cymraeg

Meysydd gwaith allweddol

Cefnogi gweithrediad Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSGA) 2022-2032

Cytuno'n gryf (57) 44.5%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (12) 9.4%
Cytuno (33) 25.8%	Anghytuno (7) 5.5%
Anghytuno'n gryf (15) 11.7%	Ddim yn gwybod (4) 3.1%

Trosglwyddiad iaith yn y cartref

Cytuno'n gryf (40) 32.0%	Anghytuno'n gryf (14) 11.2%
Cytuno (40) 32.0%	Anghytuno (9) 7.2%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (16) 12.8%	Ddim yn gwybod (6) 4.8%

Cefnogi pobl sy'n dysgu/siarad Cymraeg

Cytuno'n gryf (67) 53.2%	Anghytuno'n gryf (7) 5.6%
Cytuno (38) 30.2%	Anghytuno (6) 4.8%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (7) 5.6%	Ddim yn gwybod (1) 0.8%

Camau gweithredu posibl

Hyrwyddo grŵp Facebook 'Welsh Homework Help' i'r holl ddisgyblion o deuluoedd di-Gymraeg sy'n mynychu blynyddoedd 5 a 6 mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg.

Cytuno'n gryf (55) 43.3%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (12) 19.4%
Cytuno (38) 29.9%	Anghytuno (7) 5.5%
Anghytuno'n gryf (13) 10.2%	Ddim yn gwybod (2) 1.6%

Hyrwyddo grŵp Facebook 'Welsh Homework Help' i'r holl ddisgyblion o deuluoedd di-Gymraeg sy'n mynychu blynyddoedd 7 ac 8 mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg.

Cytuno'n gryf (56) 44.8%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (13) 10.4%
Cytuno (34) 27.2%	Anghytuno (6) 4.8%
Anghytuno'n gryf (14) 11.2%	Ddim yn gwybod (2) 1.6%

Diweddarau a hyrwyddo'r llyfryn 'Manteision Dwyieithrwydd/Benefits of Bilingualism

Cytuno'n gryf (50) 40.3%	Anghytuno'n gryf (11) 8.9%
Cytuno (29) 23.4%	Anghytuno (9) 7.3%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (23) 18.5%	Ddim yn gwybod (2) 1.6%

Hyrwyddo'r Gymraeg/addysg Gymraeg ymhlith teuluoedd di- Gymraeg i gynyddu/gefnogi ymwybyddiaeth o'r iaith

Cytuno'n gryf (56) 45.2%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (13) 10.5%
Cytuno (31) 25.0%	Anghytuno (8) 6.5%
Anghytuno'n gryf (15) 12.1%	Ddim yn gwybod (1) 0.8%

Sefydlu a hyrwyddo cyrsiau Cymraeg i rieni sy'n anfon eu plant i ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg

Cytuno'n gryf (64) 51.2%	Anghytuno'n gryf (11) 8.8%
Cytuno (32) 25.6%	Anghytuno (6) 4.8%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (11) 8.8%	Ddim yn gwybod (1) 0.8%

Datblygu cyrsiau a chefnogaeth priodol ar gyfer staff addysgu ac eraill sy'n dysgu Cymraeg.

Cytuno'n gryf (58) 46.4%	Anghytuno'n gryf (11) 8.8%
Cytuno (33) 26.4%	Anghytuno (8) 6.4%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (13) 10.4%	Ddim yn gwybod (2) 1.6%

Archwilio rhwystrau posibl sy'n atal plant o gymunedau BME a grwpiau eraill a dangynrychiolir rhag manteisio ar addysg cyfrwng

Cytuno'n gryf (52) 41.6%	Anghytuno'n gryf (14) 11.2%
Cytuno (26) 20.8%	Anghytuno (6) 4.8%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (25) 20.0%	Ddim yn gwybod (2) 1.6%

Cymraeg Ymchwilio i rwystrau posibl a chynyddu'r nifer sy'n manteisio ar gyrsiau Cymraeg i oedolion ymhlith cymunedau BME a grwpiau eraill sydd heb gynrychiolaeth ddigonol

Cytuno'n gryf (52) 41.6%	Anghytuno'n gryf (13) 10.4%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (27) 21.6%	Anghytuno (6) 4.8%
Cytuno (24) 19.2%	Ddim yn gwybod (3) 2.4%

Thema Strategol 2: Cynyddu defnydd o'r Gymraeg

Gweledigaeth: Bod y Gymraeg yn rhan annatod o fywydau pob dydd pobl

Meysydd gwaith allweddol

Cefnogi a hybu defnydd o'r Gymraeg mewn cyd-destunau cymdeithasol

Cytuno'n gryf (55) 42.6%	Anghytuno (9) 7.0%
Cytuno (42) 32.6%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (8) 6.2%
Anghytuno'n gryf (14) 10.9%	Ddim yn gwybod (1) 0.8%

Ehangu defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle

Cytuno'n gryf (50) 39.1%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (11) 8.6%
Cytuno (39) 30.5%	Anghytuno (9) 7.0%
Anghytuno'n gryf (18) 14.1%	Ddim yn gwybod (1) 0.8%

Camau gweithredu posibl

Darparu cyfleoedd i'n staff gael mynediad at lefelau priodol o gyrsiau dysgu/gwella Cymraeg.

Cytuno'n gryf (59) 46.5%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (11) 8.7%
Cytuno (38) 29.9%	Anghytuno (6) 4.7%
Anghytuno'n gryf (12) 9.4%	Ddim yn gwybod (1) 0.8%

Ehangu'r rhaglen hamdden Gymraeg ar draws Castell-nedd Port Talbot.

Cytuno'n gryf (51) 39.8%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (12) 9.4%
Cytuno (39) 30.5%	Anghytuno (9) 7.0%
Anghytuno'n gryf (14) 10.9%	Ddim yn gwybod (3) 2.3%

Hyrwyddo'r rhaglen hamdden ymhlith staff a'r cyhoedd trwy gyhoedduswydd wedi'i dargedu a mwy cyffredinol

Cytuno'n gryf (49) 39.2%	Anghytuno'n gryf (14) 11.2%
Cytuno (35) 28.0%	Anghytuno (10) 8.0%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (14) 11.2%	Ddim yn gwybod (3) 2.4%

Archwilio cyfleoedd i wneud y Gymraeg yn fwy gweladwy ym mhob cyfleuster hamdden

Cytuno'n gryf (56) 44.8%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (13) 10.4%
Cytuno (32) 25.6%	Anghytuno (7) 5.6%
Anghytuno'n gryf (15) 12.0%	Ddim yn gwybod (2) 1.6%

Hyrwyddo a gwreiddio Polisi'r Cyngor ar gyfer Defnydd Mewnol o'r Gymraeg

Cytuno'n gryf (48) 38.4%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (13) 10.4%
Cytuno (37) 29.6%	Anghytuno (10) 8.0%
Anghytuno'n gryf (15) 12.0%	Ddim yn gwybod (2) 1.6%

Archwilio sut gellir defnyddio mwy ar y Gymraeg mewn cyd-destun cymdeithasol.

Cytuno'n gryf (56) 44.4%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (11) 8.7%
Cytuno (34) 27.0%	Anghytuno (7) 5.6%
Anghytuno'n gryf (16) 12.7%	Ddim yn gwybod (2) 1.6%

Gweithio gyda phartneriaid i annog mwy o ddefnydd o'r Gymraeg ym mhob clwb ieuenctid

Cytuno'n gryf (51) 41.1%	Anghytuno'n gryf (15) 12.1%
Cytuno (34) 27.4%	Anghytuno (8) 6.5%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (15) 12.1%	Ddim yn gwybod (1) 0.8%

Bydd hyfforddiant ymwybyddiaeth o'r Gymraeg yn cael ei hybu ymhlith yr holl staff.

Cytuno'n gryf (52) 41.9%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (14) 11.3%
Cytuno (35) 28.2%	Anghytuno (7) 5.6%
Anghytuno'n gryf (15) 12.1%	Ddim yn gwybod (1) 0.8%

Gweithio gyda phartneriaid i nodi cyfleoedd i hyrwyddo'r Gymraeg mewn amrywiaeth o gyd-destunau cymdeithasol

Cytuno'n gryf (53) 43.1%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (11) 8.9%
Cytuno (35) 28.5%	Anghytuno (7) 5.7%
Anghytuno'n gryf (14) 11.4%	Ddim yn gwybod (3) 2.4%

Thema Strategol 3: Creu amodau ffafriol – seilwaith a chyd-destun

Gweledigaeth: Bod gennym amgylchedd lle mae'r iaith yn ffynnu

Meysydd gwaith allweddol

Cynyddu gwelededd yr iaith ar draws yr ardal

Cytuno'n gryf (54) 43.2%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (9) 7.2%
Cytuno (39) 31.2%	Anghytuno (8) 6.4%
Anghytuno'n gryf (14) 11.2%	Ddim yn gwybod (1) 0.8%

Gwreiddio'r Gymraeg yn ein holl strategaethau a chynlluniau

Cytuno'n gryf (52) 41.9%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (13) 10.5%
Cytuno (34) 27.4%	Anghytuno (7) 5.6%
Anghytuno'n gryf (17) 13.7%	Ddim yn gwybod (1) 0.8%

Camau gweithredu posibl

Gweithio gyda Chymdeithas y Gymuned BME i archwilio ffyrdd o gynyddu ymwybyddiaeth o iaith a diwylliant Cymru mewn cymunedau

Cytuno'n gryf (43) 35.0%	Anghytuno'n gryf (13) 10.6%
Cytuno (36) 29.3%	Anghytuno (6) 4.9%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (24) 19.5%	Ddim yn gwybod (1) 0.8%

Datblygu a gweithredu Strategaeth Diwylliant a Threftadaeth newydd sy'n hybu ymwybyddiaeth, defnydd a gwelededd y Gymraeg yng Nghastell-nedd Port Talbot

Cytuno'n gryf (50) 40.7%	Anghytuno (10) 8.1%
Cytuno (40) 32.5%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (9) 7.3%
Anghytuno'n gryf (13) 10.6%	Ddim yn gwybod (1) 0.8%

Datblygu a gweithredu ein polisi sgiliau iaith mewnol ar draws ein meysydd gwasanaeth

Cytuno'n gryf (46) 37.4%	Anghytuno'n gryf (14) 11.4%
Cytuno (36) 29.3%	Anghytuno (8) 6.5%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (17) 13.8%	Ddim yn gwybod (2) 1.6%

Sicrhau bod y Gymraeg yn ganolog i ddylunio a chymhwysu technolegau newydd

Cytuno'n gryf (45) 36.9%	Anghytuno'n gryf (15) 12.3%
Cytuno (32) 26.2%	Anghytuno (10) 8.2%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (18) 14.8%	Ddim yn gwybod (2) 1.6%

Gweithio gyda'r gymuned fusnes archwilio cyfleoedd i gynyddu gwelededd y Gymraeg.

Cytuno'n gryf (51) 41.1%	Anghytuno'n gryf (14) 11.3%
Cytuno (35) 28.2%	Anghytuno (7) 5.6%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (16) 12.9%	Ddim yn gwybod (1) 0.8%

Sicrhau bod iaith, treftadaeth a diwylliant Cymru yn elfen allweddol o'r Cynllun Rheoli Cyrchfan sy'n cael ei ddatblygu ar hyn o bryd.

Cytuno'n gryf (53) 42.7%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (15) 12.1%
Cytuno (31) 25.0%	Anghytuno (7) 5.6%
Anghytuno'n gryf (16) 12.9%	Ddim yn gwybod (2) 1.6%

Sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei chymryd i ystyriaeth wrth ddatblygu trefniadau coffáu pobl a digwyddiadau ym mholisi'r parth cyhoeddus

Cytuno'n gryf (52) 42.3%	Anghytuno'n gryf (15) 12.2%
Cytuno (29) 23.6%	Anghytuno (7) 5.7%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (18) 14.6%	Ddim yn gwybod (2) 1.6%

Cynnwys y Gymraeg fel elfen allweddol ym mhob polisi a strategaeth i'r dyfodol

Cytuno'n gryf (51) 41.8%	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno (16) 13.1%
Cytuno (29) 23.8%	Anghytuno (7) 5.7%
Anghytuno'n gryf (18) 14.8%	Ddim yn gwybod (1) 0.8%

Pa effaith dybiwch chi bydd y strategaeth yn ei chael ar y canlynol

Cyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg

Cadarnhaol (93) 72.7%
Dim Effaith (31) 24.2%
Negyddol (4) 3.1%

Trin y Gymraeg mewn modd nad yw'n llai ffafriol na'r Saesneg

Cadarnhaol (78) 62.4%
Dim Effaith (40) 32.0%
Negyddol (7) 5.6%

Fyddai ein fersiwn ddrafft o Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg yn cael effaith arnoch chi a/neu eich teulu oherwydd eich/eu:

Oedran

Na fyddai	(63)	54.8%
Byddai	(35)	30.4%
Ddim yn Gwybod	(17)	14.8%

Anabledd

Na fyddai	(75)	67.6%
Ddim yn Gwybod	(19)	17.1%
Byddai	(17)	15.3%

Ailbennu rhywedd

Na fyddai	(79)	73.1%
Ddim yn Gwybod	(23)	21.3%
Byddai	(6)	5.6%

Priodas a phartneriaeth sifil

Na fyddai	(78)	70.9%
Ddim yn Gwybod	(21)	19.1%
Byddai	(11)	10.0%

Beichiogrwydd a mamolaeth

Na fyddai	(78)	72.2%
Ddim yn Gwybod	(18)	16.7%
Byddai	(12)	11.1%

Hil

Na fyddai	(77)	73.3%
Ddim yn Gwybod	(17)	16.2%
Byddai	(11)	10.5%

Crefydd neu gred

Na fyddai	(80)	74.8%
Ddim yn Gwybod	(16)	15.0%
Byddai	(11)	10.3%

Rhyw

Na fyddai	(82)	75.9%
Ddim yn Gwybod	(17)	15.7%
Byddai	(9)	8.3%

Cyfeiriadedd rhywiol

Na fyddai	(80)	76.9%
Ddim yn Gwybod	(16)	15.4%
Byddai	(8)	7.7%

Ydych chi'n ymateb...

Fel unigolyn (126) 97.7%
Ar ran sefydliad (3) 2.3%

Beth yw eich oedran?

50-59	(34)	27.0%	Dewis peidio â dweud	(9)	7.1%	16-24	(3)	2.4%
30-39	(22)	17.5%		25-29	(8)	86+	(1)	0.8%
40-49	(22)	17.5%		75-85	(7)	Dan 16	(-)	
60-69	(16)	12.7%		70-74	(4)			

Sgiliau Gymraeg

Ychydig neu ddim gwybodaeth	(39)	30.7%	Siaradwr gweddol rugl	(9)	7.1%
Dysgwr	(35)	27.6%	Siarad ac ysgrifennu'n weddol rugl	(6)	4.7%
Siarad ac ysgrifennu'n rhugl	(23)	18.1%	Siaradwr rhugl	(3)	2.4%
Dewis peidio â dweud	(12)	9.4%			

Ydych chi'n feichiog neu ar gyfnod mamolaeth?

Nac ydw (105) 84.7%

Dewis peidio â dweud (16) 12.9%

Ydw (3) 2.4%

A ydych yn ystyried bod anabledd gennych?

Nac ydw (86) 69.4%

Ydw (20) 16.1%

Dewis peidio â dweud (18) 14.5%

Tarddiad ethnig

Gwyn: Prydeinig (88) 70.4%

Arall (26) 20.8%

Dewis peidio â dweud (10) 8.0%

Gwyn: Gwyddelig (1) 0.8%

Cymysg: Gwyn a Du Affricanaidd (-)

Cymysg: Gwyn a Du Caribiaidd (-)

Cymysg: Gwyn ac Asiaidd (-)

Indiaidd (-)

Bangladeshaidd (-)

Pacistanaidd (-)

Du: Affricanaidd (-)

Du Caribiaidd (-)

Rhyw

Benyw (73) 58.9%

Gwryw (37) 29.8%

Dewis peidio â dweud (11) 8.9%

Arall (2) 1.6%

Di-ddeuaidd (1) 0.8%

Trawsryweddol (-)

Cyfeiriadedd Rhywiol

Heterorywiol (103) 83.7%

Dewis peidio â dweud (15) 12.2%

Arall (4) 3.3%

Hoyw (1) 0.8%

Lesbiaidd (-)

Deurywiol (-)

Crefydd/Credo

Cristion (56) 45.2%

Dim crefydd (45) 36.3%

Dewis peidio â dweud (15) 12.1%

Unrhyw crefydd arall (8) 6.5%

Bwdaidd (-)

Hindwaidd (-)

Iddewig (-)

Moslemaidd (-)

Sicaidd (-)

Cenedligrwydd

Cymreig	(84)	67.7%	Arall	(2)	1.6%
Prydeinig	(20)	16.1%	Gwyddelig	(1)	0.8%
Dewis peidio â dweud	(11)	8.9%	Albanaidd	(-)	
Seisnig	(6)	4.8%			